

The Magnetic Forces of Tefillah B'Tzibbur

A. The Language of the Shulchan Arukh

שולחן ערוך אורח חיים סימן צ סעיף ט

יְשַׁמְדֵל אָדָם לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עִם הַצְּבֹר, וְאִם הוּא אָנוּס שְׂאִינוּ יָכֹל לְבֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יִכְנֹן לְהִתְפַּלֵּל בְּשַׁעַר שְׁהַצְּבוּר מִתְּפִלִּין. וה"ה בְּנֵי אָדָם הַדָּרִים בְּיֹשִׁיבִים, וְאִין לְהֵם מְנַן, מִפֶּל מְקוּם יִתְפַּלְלוּ שְׁחֲרִית וְעֶרְבִית בְּזֶמַן שְׁהַצְּבוּר מִתְּפִלִּים (ס"מ"ג). וְכֵן אִם נֶאֱנָס וְלֹא הִתְפַּלֵּל בְּשַׁעַר שְׁהַתְּפַלְלוּ הַצְּבוּר, וְהוּא מִתְּפַלֵּל בְּיַחֲדָה, אִף עַל פִּי כֵן יִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.

שולחן ערוך אורח חיים סימן צ סעיף טז

הַהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהִגִּיעַ לְעִיר וְרוֹצֵה לָלוֹן בָּהּ, אִם לְפָנָיו עַד ד' מֵילִין מְקוּם שְׁמִתְּפַלֵּים בֵּי, צָרִיךְ לִילֵךְ שָׁם וּלְאַחֲרָיו צָרִיךְ לְחֹזֵר עַד מֵיל כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל בֵּי.

B. The Talmudic Evidence

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד א

רבי אמי ורבי אסי אף על גב דהווי להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו אלא ביני עמודי, היכא דהווי גרסי.

שולחן ערוך אורח חיים סימן צ סעיף יח

בֵּית הַמִּדְרָשׁ קְבוּעַ קְדוּשׁ יוֹתֵר מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וּמִצְנָה לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְהוּא שְׁיִתְפַּלֵּל בֵּי. הֵגָה: וַיֵּשׁ אֲמָרִים דְּאַפִּילוּ בְּלֹא י' עֲדִיף לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַקְּבוּעַ לוֹ, וְדִנְקָא מִי שְׁתוֹרְתוֹ אֲמָנוּתוֹ וְאִינוּ מִתְּבַטֵּל בְּלֹא הִכִּי (ת"י פֶּרֶק קמ"א דְּבִרְכוֹת) וְנֶאֱפְלוּ הִכִּי לֹא יִרְגִיל עֲצוּמוֹ לְעִשׂוֹת כֵּן, שְׁלֹא יִלְמְדוּ עִמֵּי הָאֲרִיז מְמַנּוּ, וְיִתְבַטְלוּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת (תְּשׁוּבַת הָרַא"ש כָּלֵל ד' וְהַטּוֹר)

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לח עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל: כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר: לעולם בהם תעבודו. מיתבי: מעשה בר' אליעזר שנכנס בבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה! מצוה שאני.

C. The Ruling of Rav Moshe Feinstein

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן כז

אם ת"ח רשאי להתפלל ביחידות באשר שרוצה ללמוד בזמן מאוחר בלילה ויקשה לפניו לקום להתפלל בצבור תענית י"ז בתמוז יהפכהו השי"ת לששון ולשמחה תשכ"ג. מע"כ ידידי הנכבד מהר"ר אליעזר דוד הירש שליט"א.

הנה להתפלל בעשרה הוא חיוב מצוה על האדם ולא רק הדור ומעלה בעלמא דהא לפרש"י פסחים דף מ"ו וחולין

דף קכ"ב מחוייב לילך עד ד' מילין כשהוא לפניו בהולך בדרך אף שטוב לפניו יותר ללון כאן, וגם מחוייב לחזור

לאחוריו עד מיל ונפסק כן בש"ע סימן צ' סעיף ט"ז, ומזה מובן שעד מיל מחוייב לילך אף כשהוא בביתו ומפורש כן

בערוך השלחן סעיף כ' ובמ"ב ס"ק נ"ב...

עכ"פ כיון שחזינן שצריך לטרוח הרבה מוכרחין לומר שהוא חיוב מצוה על האדם להתפלל בעשרה, ומה שלא חייבו אף

לטרוח טובא הוא משום דאף במ"ע דאורייתא איכא שיעורים שלא כבאיסורים שבכל אופן אסור דלא נחשב אונס לא

בהוצאת ממון ולא בטירחא להתיר האיסורין... ולכן במצוה זו דהצריכו להתפלל בצבור הקלו להחשיב זה לאונס כשהוא

הלך יותר ממיל. והטעם אולי מכיון שעושה עכ"פ מעשה מצוה דתפלה באותה שעה הקלו לפוטרו ממצוה זו דבצבור

דוקא אף באונס קטן זה דטירחא, ול"ד לשאר מצוה אף דרבנן שלא יעשה כלום בענין המצוה כשיתעצל שלכן החמירו

שלא יתחשב לאונס אלא הוצאת ממון בסך גדול ולא טירחא אף גדולה, אבל בתפלה שעושה עכ"פ מצוה דתפלה הקלו

עליו במתעצל בשביל טירחא גדולה דהליכה יותר ממיל שלא יצטרך לילך לקיים גם תפלה בצבור.

ואין לדייק מלשון ישתדל אדם להתפלל בביהכ"נ עם הצבור שבסעיף ט' /סי' צ' / לומר שהוא רק מעלה בעלמא,

דגם על חיוב שייך לשון זה, דהוא מכיון שטירחא מרובה כהליכה יותר ממיל פטור, הרי יש לדמות גם שאר טירחות

שמזדמן לאדם לומר שהוא כטירחא דיותר ממיל, אבל כיון דיצטרך בעצמו לדון זה שיש דבר שהוא טירחא לזה ולא

לזה, לכן אמר לשון ישתדל אדם דהכוונה הוא שלא יקל לדמות כל טירחא לטירחא דיותר ממיל אלא יחמיר בהרבה

פעמים שלא יהיה לו ברור שהוא טירחא גדולה דצריך שידון בכובד ראש על זה.

ואף שבגמ' ברכות דף ח' איתא שהוא משום דבצבור נשמע ומתקבל התפלה וכן הוא ברמב"ם רפ"ח מתפלה, מסתבר

שזה עצמו עושה החיוב דאם לא היה אפשריות לתפלתו של האדם להתקבל אפשר שלא היתה תפלה כלל ולא היה יוצא

ידי מצות תפלה, ורק מכיון שכל תפלה אפשר שתתקבל יוצא אדם במצות תפלה משום שאף אדם שלא זהיר במצות

אפשר שיש לו זכות שתתקבל תפלתו לרצון בזכות אבותיו וגם בזכות האמונה בהשם ית' וקיומו מצות תפלה עתה...

ותפלה כשליכא אפשריות להתקבל אינה תפלה כלל. ולכן כיון שבצבור נשמעת תמיד ותפלת יחיד אף של אדם גדול

וצדיק אינו ברור שתתקבל יש חיוב על כל אדם שיתפלל בצבור והוי טעם זה שתפלת הצבור נשמעת יותר עצם הדין

ממילא.

עכ"פ תפלה בצבור הוא חיוב וא"כ אין שייך לחלק בין ת"ח לסתם אדם אם אינו כרשב"י וחבריו שרשאים לבטל גם עיקר תפלה שדין זה ליכא לת"ח שבזמננו...

ובעצם איני רואה שיש כאן בטול תורה דיכול לסדר סדר למודו באופן שלא יתבטל מתפלה בצבור דלעומת שעשה סדרו ללמד בזמן מאוחר בלילה, הרי יכול לסדר שילמוד אותו הזמן ביום בשעה שמבטל עתה ביום בשביל זה, ולא יצטרך לבטל תפלה בצבור וכל המצות המסתעפים מזה לשמוע קדיש וקדושה וברכו ועניית הרבה אמנים שלא יוכל לקיים המתפלל ביחידי. ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.

D. Additional Sources

ערוך השולחן אורח חיים סימן צ סעיף כ

ופשיטא שלא ישכים אדם לילך בדרך לדבר הרשות מעיר שיש שם בהכ"נ ואפילו ילך קודם אור הבוקר וזה שאין אנו נזהרין בזה משום שאנו הולכין בדרך לפרנסתינו ונחשב זה לדבר מצוה שהרי מצוה לפרנס אשתו וזרעו דאשתו חובה לפרנסה ובניו ובנותיו אמרו חז"ל דעל זה נאמר עושי צדקה בכל עת